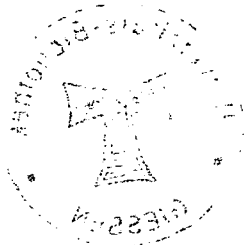

Dom Współpracy Polsko-Niemieckiej
Haus der Deutsch-Polnischen Zusammenarbeit

Państwowy Instytut Naukowy
Instytut Śląski w Opolu

Bernard Linek

POLITYKA ANTYNIEMIECKA NA GÓRNYM ŚLĄSKU W LATACH 1945–1950

OPOLE 2014

Spis treści

Od Wydawców (<i>Rafał Bartek, Katarzyna Widera</i>)	7
Od Autora	9
Wykaz ważniejszych skrótów	11
I. Uwagi wstępne	13
II. Zarys zagadnienia i kwestia pojęć	21
1. Nacjonalizacja i homogenizacja narodowa regionu do 1945 roku	21
1.1. Rola języka w nacjonalizmie środkowoeuropejskim ze szczególnym uwzględnieniem Górnego Śląska	21
1.2. Państwo narodowe a homogenizacja narodowa regionu	29
2. Odniemczanie i repolonizacja – kilka uwag terminologicznych	38
3. Województwo śląskie a województwo śląsko-dąbrowskie	53
3.1. Nazwa jednostki administracyjnej	53
3.2. Zmiany granic i inne przekształcenia formalnoprawne	57
3.3. Zniesienie autonomii śląskiej	63
3.4. Mieszkańcy województwa	68
III. Udział i rola poszczególnych instytucji i grup społecznych w prowadzonej polityce narodowościowej	74
1. Struktury partiokratycznego państwa. Elity władzy	74
2. Postawa ludności polskiej – rola organizacji nacjonalistycznych	83
3. Miejsce i postawy propolskich działaczy śląskich	91
4. Postawa i reakcje ludności śląskiej	102
5. Sytuacja i nastawienie Kościoła katolickiego	114
IV. Polityka antyniemiecka na Górnym Śląsku w latach 1945–1946	141
1. Przedpoczdamskie wysiedlenia ludności niemieckiej	141
1.1. Geneza, założenia i podstawy prawne	141
1.2. Metody wysiedleń	152
1.3. Realizacja wysiedleń	159
1.4. Przyczyny i zasady tworzenia obozów	164
1.5. Funkcjonowanie obozów	169
1.6. Reakcje społeczeństwa na politykę wysiedleń i obozów	181
1.7. Zakończenie wysiedleń przedpoczdamskich	187

2. Sytuacja ludności niemieckiej na Górnym Śląsku	192
2.1. Formy dyskryminacji ludności niemieckiej	192
2.2. Usuwanie ludności niemieckiej z życia społecznego	199
2.3. Próby organizowania niemieckiego życia społecznego	202
3. Zwalczanie używania języka niemieckiego i postaw proniemieckich	203
3.1. Wewnętrzne źródła postaw proniemieckich	203
3.2. Podziemie niemieckie	212
3.3. Rola czynników zewnętrznych	216
3.4. Koncepcje i metody zwalczania postaw proniemieckich	220
4. Polonizacja imion i nazwisk	227
4.1. Podstawy formalnoprawne	227
4.2. Wcześniejsze próby zmian imion i nazwisk w województwie śląskim	229
4.3. Przebieg polonizacji imion i nazwisk w regionie w 1946 roku	234
5. Usuwanie pozostałości kultury niemieckiej	239
5.1. Sytuacja w pierwszej połowie 1945 roku	239
5.2. Próby formalnego zlikwidowania napisów, symboli i nazewnictwa niemieckiego	242
5.3. Usuwanie napisów z życia religijnego	245
5.4. Kwestia książek niemieckich	247
V. Polityka antyniemiecka na Górnym Śląsku w latach 1947–1950	249
1. Sytuacja narodowościowa w regionie w I półroczu 1947 roku i działania władz	249
1.1. Postawy narodowe mieszkańców po wyborach do Sejmu Ustawodawczego	249
1.2. Reakcje władz	254
2. Nowe rozporządzenia i okólniki	264
3. Strukturalizacja organizacyjna działań antyniemieckich	276
4. Położenie Kościoła katolickiego	291
5. Walka z używaniem języka niemieckiego i postawami proniemieckimi	302
6. Polonizacja imion i nazwisk	323
7. Usuwanie pozostałości kultury niemieckiej	349
8. Obóz w Gliwicach	367
9. Skutki polityki antyniemieckiej	371
VI. Uwagi końcowe	391
Bibliografia	394
Zusammenfassung	404
Summary	409